

VALTUUSTON TYÖJÄRJESTYSMALLI

KuntaL 16 §:n mukaan valtuusto hyväksyy hallinnon järjestämiseksi tarpeelliset johtosäännöt. Lain 15 §:n mukaan ”valtuuston hyväksymässä työjärjestyksessä annetaan määräyksiä valtuuston toiminnasta, varavaltuutetun kutsumisesta valtuutetun tilalle, valtuutetun aloitteen käsittelystä ja valtuutettu ja valtuustotyöskentelyä varten muodostamista valtuustoryhmistä”.

Lain 50 §:n mukaan kunnassa on oltava hallintosääntö, jossa annetaan tarpeelliset määräykset kunnan hallinto- ja päätöksentekomenettelystä. Vaikka hallintosääntö on virkasäännön ohella ainoa pakollinen johtosääntö, kunnassa voi olla muitakin johtosääntöjä, joissa annetaan esimerkiksi yksittäistä toimielintä koskevia määräyksiä. Valtuuston toimintaakin koskevat määräykset voidaan antaa esimerkiksi hallintosäännössä, mutta tarkoituksenmukaisempaa, että määräykset annetaan 1976 kunnallislain tapaan erillisessä valtuuston työjärjestyksessä.

Valtuuston työjärjestysmalli jakaantuu viiteen lukuun:

- **1 lukuun** (yleisiä määräyksiä) on otettu valtuuston toiminnan järjestelyjä ja valtuustoryhmiä koskevia määräyksiä;
- **2 luvun** (valtuutetun aloiteoikeus) määräykset koskevat valtuutetun aloitteen käsittelyä, valtuutettujen kunnan toiminnasta ja hallinnosta kunnanhallitukselle tekemää kysymystä sekä kyselytuntia;
- **3 luvun** (valtuuston kokoukset) määräykset koskevat valtuuston kokousmenettelyä, mm. kokouskutsua, esityslistaa, varavaltuutetun kutsumista, kokouksen johtamista, puheenvuorojen käyttämistä ja äänestyksiä;
- **4 luvussa** määrätään vaaleissa noudatettavasta menettelystä. Suurin osa määräyksistä koskee suhteellisen vaalin toimittamista valtuustossa;
- **5 luvun** määräykset koskevat valtuuston pöytäkirjaa.

Sisällysluettelo

1 luku

Yleiset määräykset

1 §	Valtuuston toiminnan järjestelyt	1
2 §	Valtuustoryhmän muodostaminen	2
3 §	Valtuustoryhmään liittyminen sekä siitä eroaminen tai erottaminen	2
4 §	Istumajärjestys	2

2 luku

Valtuutetun aloiteoikeus

5 §	Valtuutettujen aloitteet	2
6 §	Kaupunginhallitukselle osoitettava kysymys	3
7 §	Kyselytunti	4

3 luku

Valtuuston kokoukset

8 §	Kokouskutsu	4
9 §	Esityslista	6
10 §	Kokouksesta tiedottaminen	6
11 §	Varavaltuutetun kutsuminen	7
12 §	Kaupunginhallituksen edustus valtuuston kokouksessa	8
13 §	Kokouksen johtaminen ja tilapäinen puheenjohtaja	8
14 §	Nimihuuto	8
15 §	Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut	9
16 §	Asioiden käsittelyjärjestys	9
17 §	Puheenvuorot	10
18 §	Puheenvuorojen käyttäminen	11
19 §	Pöydällepanoehdotus	11
20 §	Ehdotukset	11
21 §	Äänestystapa	12
22 §	Äänestysjärjestys	12
23 §	Toivomusponsi	13

4 luku
Vaalit

24 §	Yleiset määräykset	13
25 §	Vaalitoimituksen avustajat	14

Suhteellinen vaali

26 §	Valtuuston vaalilautakunta	14
27 §	Ehdokaslistojen jättäminen ja vaalitoimituksen nimenhuuto	15
28 §	Ehdokaslistojen laatiminen	15
29 §	Ehdokaslistojen tarkastus ja oikaiseminen	15
30 §	Ehdokaslistojen yhdistelmä	15
31 §	Vaalitoimitus	15
32 §	Vaalin tuloksen toteaminen ja äänestyslippujen säilyttäminen	16

5 luku
Pöytäkirja

33 §	Pöytäkirja	16
34 §	Pöytäkirjan tarkastus	17

HAAPAVEDEN KAUPUNGINVALTUUSTON TYÖJÄRJESTYS

Hyväksytty: Kvalt. 20.6.1995 § 31

Voimaantulo: 1.7.1995

Muutos: Kvalt. 23.3.2009 § 21 - muutos § 17 Puheenvuorot

Muutos: Kvalt. 15.12.2014 § 58 - muutos § 5 Valtuutettujen aloitteet ja

Kvalt. 15.12.2014 § 58 - muutos § 33 Pöytäkirja / 61 § Eriävä mielipide

1 luku

Yleiset määräykset

1 §

Valtuuston toiminnan järjestelyt

Valtuuston toimikauden ensimmäisen kokouksen kutsuu koolle kaupunginhallituksen puheenjohtaja, ja kokouksen avaa iältään vanhin läsnä oleva valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat on valittu.

Valtuustossa on 2 varapuheenjohtajaa.

Valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä koskevien asioiden valmistelua johtaa valtuuston puheenjohtaja, jollei valtuusto toisin päättä.

Valtuuston kokousten pöytäkirjanpitäjänä toimii ja sen muistakin sihteerintehtävistä huolehtii valtuuston määräämä viranhaltija.

Perustelut: Valtuuston toimikauden ensimmäisen kokouksen menettelytavoista säädetään myös KuntaL 54 §:n 3 momentissa. Säännös on johdonmukaisuuden vuoksi toistettu työjärjestyksen 1 §:n 1 momentissa.

KuntaL 12 §:n mukaan valtuuston varapuheenjohtajien määrästä päättää valtuusto. Varapuheenjohtajan määrästä voidaan ottaa määräys työjärjestykseen. Myös puheenjohtajien toimikausi on valtuuston harkinnassa.

12 §. *Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat*

Valtuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia toimikaudekseen, jollei valtuusto ole päättänyt lyhyemmästä toimikaudesta. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan samassa vaalitoimituksessa.

54.3 § Valtuuston kutsuu koolle puheenjohtaja. Kokouskutsun valtuuston ensimmäiseen kokoukseen antaa kaupunginhallituksen puheenjohtaja, ja kokouksen avaa iältään vanhin läsnä oleva valtuutettu,

joka johtaa puhetta, kunnes valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat on valittu. Kutsussa on ilmoitettava käsiteltävät asiat.

2 §

Valtuustoryhmän muodostaminen

Valtuutetut voivat valtuustotyöskentelyä varten muodostaa valtuustoryhmiä.

Valtuustoryhmän muodostamisesta, nimestä ja puheenjohtajasta on annettava valtuustolle kirjallinen ilmoitus, joka on kaikkien ryhmään liittyvien valtuutettujen allekirjoitettava. Ilmoitus jätetään valtuuston puheenjohtajalle.

Valtuustoryhmänä pidetään myös yhtä valtuutettua, jos hän on tehnyt 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

3 §

Valtuustoryhmään liittyminen sekä siitä eroaminen ja erottaminen

Liittymisestä valtuustoryhmään ja siitä eroamisesta valtuutetun on ilmoitettava kirjallisesti valtuustolle. Liittymisilmoitukseen on liitettävä asianomaisen ryhmän kirjallinen hyväksyminen.

Jos valtuutettu on erotettu valtuustoryhmästä, valtuustoryhmän on ilmoitettava tästä kirjallisesti valtuustolle.

4 §

Istumajärjestys

Valtuutetut istuvat kokouksessa valtuustoryhmittäin puheenjohtajan hyväksymän istumajärjestyksen mukaisesti.

Perustelut: Malliin on otettu melko tarkat määräykset valtuustoryhmän muodostamisesta, siihen liittymisestä sekä siitä eroamisesta tai erottamisesta. Määräykset ovat tarpeen mm. ryhmäpuheenvuorojen antamista sekä käytännön kokousjärjestelyjä, esim. ryhmäkokoustilojen järjestämistä varten.

Oikeuskäytännössä valtuustoryhmiä ei ole katsottu kaupungin toimielimiksi.

2 luku**Valtuutetun aloiteoikeus**

5 §

Valtuutettujen aloitteet

Kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen on valtuustoryhmällä ja valtuutetulla oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa

koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle heti kokouksen jälkeen tai toimitetaan viimeistään neljäntenä päivänä kokouksesta kokouspäivä mukaan lukien klo 16.00 kaupungintalolle.

Aloitetta ei oteta heti käsiteltäväksi, vaan se lähetetään kaupunginhallituksen valmisteltavaksi. Valtuusto voi erikseen päättää, että aloitteesta käydään lähetekeskustelu siitä, miten asia on valmisteltava.

Kaupunginhallituksen on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä ja kaupunginhallitukselle lähetetyistä aloitteista, joita valtuusto ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitellyt. Samalla on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty. Valtuusto voi todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

Perustelut: Valtuutettu saa kunnallishallinnossa asian vireille tekemällä siitä aloitteen. Kuntalaissa ei säädetä valtuutetun eikä muunkaan luottamushenkilön *aloiteoikeudesta*. Asia on jätetty valtuuston työjärjestyksen ja muiden johtosääntöjen varaan. Laissa kuitenkin edellytetään, että *aloitteen käsittelystä* otetaan tarpeelliset määräykset valtuuston työjärjestykseen.

2 momentissa määrätään aloitteen käsittelystä. Aloitteen tarkoittamaa asiaa ei oteta käsiteltäväksi siinä kokouksessa, jossa se on tehty, jollei valtuusto KuntaL 55.2 §:n nojalla yksimielisesti asian kiireellisyyden vuoksi toisin päättä. Aloite lähetetään kaupunginhallituksen valmisteltavaksi minkä jälkeen asia voi tulla uudelleen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuusto voi määräyksen mukaan käydä aloitteesta ennen asian varsinaista valmistelua lähetekeskustelun, jossa annetaan ohjeita asian jatkovalmisteluun.

3 momentissa määrätään valtuustoaloitteiden seurannasta. Valtuustolla on esitettävänä vuosittain luettelo aloitteista, joita ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitelty. Työjärjestykseen on myös otettu määräys, jonka mukaan valtuusto voi luetteloa käsitellessään todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

6 §

Kaupunginhallitukselle osoitettava kysymys

Vähintään neljäsosa valtuutetuista voi tehdä kaupunginhallitukselle osoitetun kirjallisen kysymyksen kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevasta asiasta.

Kaupunginhallituksen on vastattava kysymykseen viimeistään siinä valtuuston kokouksessa, joka ensiksi pidetään 1 kk kuluttua kysymyksen tekemisestä.

Jos kysymystä käsiteltäessä tehdään ehdotus tilapäisen valiokunnan asettamisesta tutkimaan kysymyksessä tarkoitettua asiaa, valtuuston on päätettävä tästä. Muuta päätöstä ei kysymyksen johdosta saa tehdä.

7 §

Kyselytunti

Valtuutetulla on oikeus esittää kaupunginhallitukselle kyselytunnilla vastattavaksi lyhyitä enintään 2 minuutin pituisia, kulloinkin yhteen asiaan kohdistuvia kysymyksiä kaupungin hallinnon ja talouden hoitoa koskevista asioista.

Kyselytunti järjestetään ennen valtuuston kokousta, jollei valtuusto toisin päättä.

Kysymys on kirjallisena toimitettava kaupunginvirastoon viimeistään 6 päivää ennen valtuuston kokousta. Myöhemmin toimitetut kysymykset sekä kysymykset, joihin ei kyselytunnilla ehditä vastata, siirtyvät seuraavaan kyselytuntiin. Kysymykset otetaan vastattaviksi niiden saapumisjärjestyksessä. Puheenjohtajalla on kuitenkin oikeus määrätä tasapuolisuutta noudattaen muukin vastaamisjärjestys.

Saatuana kaupunginhallitukselta vastauksen kysymyksen esittäjällä on oikeus tehdä kaksi asiaan liittyvää lyhyttä lisäkysymystä. Kysymysten johdosta ei käydä keskustelua.

Puheenjohtajana kyselytunnilla toimii valtuuston puheenjohtaja. Kyselytunti on julkinen.

Perustelut: Valtuustojen työjärjestyksiin on yleisesti sisällynyt määräyksiä kaupunginhallituksen vastattavaksi osoitettavista kysymyksistä, jotka koskevat kaupungin toimintaa ja hallintoa. Usein tällaista kysymystä on kutsuttu välikysymykseksi. Kysymyksen johdosta voidaan päättää tilapäisen valiokunnan asettamisesta tutkimaan siinä tarkoitettua asiaa, mutta muuta päätöstä ei kysymyksen johdosta saa tehdä. Työjärjestysmalliin on otettu myös valtuuston kokouksen yhteydessä järjestettävää kyselytuntia koskevat määräykset.

3 luku**Valtuuston kokoukset**

8 §

Kokouskutsu

Kutsu valtuuston kokoukseen on vähintään 6 päivää ennen kokousta lähetettävä erikseen kullekin valtuutetulle sekä niille, joilla on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Samassa ajassa on kokouksesta annettava yleisesti tieto julkisten kuulutusten ilmoitustaululla. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat.

Perustelut: KuntaL 54 §:ssä säädetään valtuuston kokoontumisesta ja myös kokouskutsusta. Lain 54 §:n 4 momentin mukaan kokouskutsu on lähetettävä vähintään neljä päivää ennen kokousta ja samassa ajassa on kokouksesta annettava yleisesti tieto julkisten kuulutusten ilmoitus-

taululla tai muulla kunnan päättämällä tavalla. Työjärjestysmääräyksessä lähdetään siitä, että virallinen lain vaatima ilmoitus julkaistaan kunnan ilmoitustaululla, Työjärjestyksessä lain mukaista neljän päivän määräaika voidaan pidentää.

Valtuuston kokouksesta voidaan ilmoittaa myös muulla valtuuston päättämällä tavalla, yleensä niissä tiedotusvälineissä, joissa valtuusto on päättänyt kokouksistaan ilmoittaa. Tästä kokouksesta tiedottamisesta määrätään 10 §:ssä. Työjärjestyksen määräykset on laadittu niin, että kokouksesta tiedottamisella ei ole vaikutusta valtuuston koolle kutsumisen laillisuuteen. Jos kokous on kutsuttu koolle 8 §:n mukaisesti, se on kutsuttu koolle laillisesti.

Kokouskutsun yhteydessä on valtuutetuille ja muille läsnäoloon oikeutetuille lähetettävä esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja päätösehdotukset. Erityisestä syystä voidaan esityslistan lähettämisestä poiketa (ks. myös asian pöydälle panemisesta 18 §:n 2 momentti).

Pykälän 2 momentin mukaan valtuusto voi myös päättää, kuinka monelle varavaltuutetulle esityslista toimitetaan ilman, että varsinainen valtuutettu on ilmoittanut esteestään.

Kaksikielisiä kuntia varten pykälässä on määräys esityslistan laatimisesta sekä suomeksi että ruotsiksi.

54 §. Valtuuston kokoontuminen

Valtuusto kokoontuu päättämääränsä aikoina ja myös silloin, kun valtuuston puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi.

Valtuusto on kutsuttava koolle myös kaupunginhallituksen tai vähintään neljäjäsen valtuutetuista sitä pyytäessä ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Tällainen asia on valmisteltava kiireellisesti.

Valtuuston kutsuu koolle puheenjohtaja. Kokouskutsun valtuuston ensimmäiseen kokoukseen antaa kaupunginhallituksen puheenjohtaja, ja kokouksen avaa iältään vanhin läsnä oleva valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat on valittu. Kutsussa on ilmoitettava käsiteltävät asiat.

Kokouskutsu on lähetettävä vähintään neljä päivää ennen kokousta. Samassa ajassa on kokouksesta annettava yleisesti tieto siten kuin 64 §:ssä säädetään.

55 §. Valtuustossa käsiteltävät asiat

Valtuusto voi käsitellä asian, joka on mainittu kokouskutsussa ja joka on valmisteltu 53 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jos asia on kiireellinen, valtuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväkseen vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta käsiteltäväksi on tehtävä yksimielisesti.

64 §. *Kaupungin ilmoitukset*

Kaupungin ilmoitukset saatetaan tiedoksi julkaisemalla ne julkisten kuulutusten ilmoitustaululla sekä tarpeen vaatiessa muulla kaupungin päättämällä tavalla.

9 §

Esityslista

Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset valtuuston päätöksiksi, on lähetettävä kokouskutsun yhteydessä, jolleivät erityiset syyt ole esteenä.

Valtuusto voi päättää, kuinka monelle varavaltuutetulle esityslista toimitetaan; Esityslista lähetetään kunkin valtuustoryhmän ensimmäiselle varavaltuutetulle.

(Kaksikieliset kunnat lisäksi:

Valtuuston esityslista laaditaan sekä suomeksi että ruotsiksi. Valtuusto päättää, mitkä esityslistan liitteet toimitetaan molemmilla kielillä.)

53 §. *Valtuustoasioiden valmistelu*

Kaupunginhallituksen on valmistettava valtuustossa käsiteltävät asiat lukuun ottamatta asioita, jotka koskevat valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä taikka jotka 71 §:ssä tarkoitettu tarkastuslautakunta on valmistellut.

55 §. *Valtuustossa käsiteltävät asiat*

Valtuusto voi käsitellä asian, joka on mainittu kokouskutsussa ja joka on valmisteltu 53 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jos asia on kiireellinen, valtuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväkseen vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta käsiteltäväksi on tehtävä yksimielisesti.

10 §

Kokouksesta tiedottaminen

Valtuuston kokouksen ajasta ja paikasta tiedotetaan ennen kokousta niissä tiedotusvälineissä, joissa valtuusto on päättänyt kokouksistaan ilmoittaa.

Perustelut: Ks. 8 §:n perustelut.

11 §

Varavaltuutetun kutsuminen

Valtuutetun, joka on estynyt hoitamasta valtuutetun tointaan tai joka on esteellinen käsittelemään jotakin asiaa, on viipymättä ilmoitettava asiasta valtuuston puheenjohtajalle. Puheenjohtajalle tehtävä ilmoitus voidaan jättää myös kaupunginvaltuuston sihteerille.

Saatuun valtuutetulta tai muuten luotettavasti tiedon esteestä tai esteellisyydestä puheenjohtajan on kutsuttava valtuutetun sijaan kuntalain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu varavaltuutettu.

Puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava valtuutetun ja muun läsnäoloon oikeutetun henkilön esteellisyys valtuuston ratkaistavaksi.

Perustelut: KuntaL 15 §:n mukaan valtuuston työjärjestykseen on otettava määräykset varavaltuutetun kutsumismenettelystä, kun varsinainen valtuutettu on estynyt tai esteellinen. 1976 kunnallislain 46 §:ssä säädettiin valtuuston varajäsenen kutumisesta. Valtuustossa varajäsenet eli varavaltuutetut eivät ole henkilökohtaisia kuten muissa toimielimissä, vaan varavaltuutettujen järjestys määräytyy jo kunnallisvaaleissa. Varavaltuutettujen kutsumisen on oikeuskäytännön vakiintuneen kannan mukaan tapahduttava vaaleissa määräytyneessä järjestyksessä.

Työjärjestyksen määräys on laadittu pitkälti vanhan kunnallislain säännöksen mukaisesti. Lähtökohtana on, että estynyt tai esteellinen valtuutettu itse viipymättä ilmoittaa asiasta valtuuston puheenjohtajalle. Ilmoitus voidaan tehdä myös valtuuston sihteerille eli käytännössä kaupunginvirastoon. Kuitenkin myös muuten luotettavasti saatu tieto esteestä tai esteellisyydestä johtaa siihen, että puheenjohtajan on kutsuttava valtuutetun sijaan KuntaL 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu varavaltuutettu.

Kuntalain 52 §:n 4 momentin mukaan esteellisen henkilön on ilmoitettava itse esteellisyydestään. Tulkinnanvaraisissa tilanteissa on yleensä parempi pidäytyä asian käsittelystä. Jos esteellisyydestä kuitenkin joudutaan päättämään kokouksessa, esteellisyydestä päättää määräyksen mukaan valtuusto. Henkilön, jonka esteellisyydestä päätetään, ei ole syytä olla käsittelemässä omaa esteellisyyttään.

11.1. §. Varavaltuutetut

Valtuutetuille valitaan varavaltuutettuja jokaisen kunnallisvaaleissa esiintyneen vaaliliiton, puolueen ja yhteislistan ensimmäisistä valitsematta jääneistä ehdokkaista sama määrä kuin valtuutettuja, kuitenkin vähintään kaksi. Yhteislistan ulkopuolella olleen valitsijayhdistyksen ehdokkaana valitulla valtuutetulla ei ole varavaltuutettua.

12 §

Kaupunginhallituksen edustus valtuuston kokouksessa

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja kaupunginjohtajan on oltava läsnä valtuuston kokouksessa. Heidän poissaolonsa ei estä asioiden käsittelyä.

Kaupunginhallituksen jäsenillä on läsnäolo-oikeus.

Edellä mainitulla henkilöllä on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, jollei hän ole samalla valtuutettu.

Perustelut: Määräys vastaa 1976 KunL:n 48 §:n sääntelyä.

13 §

Kokouksen johtaminen ja tilapäinen puheenjohtaja

Puheenjohtajan tehtävänä on johtaa asioiden käsittelyä sekä pitää huolta järjestyksestä valtuuston kokouksessa. Puheenjohtaja saa varoituksen annettuaan määrätä poistettavaksi henkilön, joka käyttäytyy sopimattomasti. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

Puheenjohtaja voi tarvittaessa valtuuston suostumuksella luovuttaa puheenjohtajan kokouksessa varapuheenjohtajalle ja osallistua sinä aikana kokoukseen jäsenenä.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtajat ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokoukselle tilapäinen puheenjohtaja.

Perustelut: Kokouksen johtamista ja tilapäistä puheenjohtajaa koskevat määräykset vastaavat 1976 kunnallislain 49 ja 25 a §:n 2 momentin säännöksiä.

14 §

Nimenuoto

Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut todetaan nimenuudolla, joka toimitetaan aakkosjärjestyksessä.

Nimenuudon jälkeen puheenjohtaja toteaa esteen ilmoittaneet valtuutetut ja läsnä olevat varavaltuutetut sekä onko valtuusto laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

58.1 §. Päätösvaltaisuus

Valtuusto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmannesta valtuutetuista on läsnä.

15 §

Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut

Läsnä oleviksi katsotaan valtuutetut ja varavaltuutetut, jotka ovat saapuneet kokoukseen eivätkä ole ilmoittaneet siitä poistuvansa tai joita muuten ei ole todettu poissa oleviksi.

Puheenjohtaja voi toimittaa kokouksen kestäessä tai kokoustauon päätyttyä uuden nimenhuodon, jos se läsnäolevien toteamiseksi on tarpeen.

16 §

Asioiden käsittelyjärjestys

Asiat esitellään valtuustolle esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei valtuusto toisin päättä.

Käsittelyn pohjana (*pohjaehdotuksena*) on kaupunginhallituksen ehdotus taikka, milloin tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta on valmistellut asian, niiden ehdotus.

Jos kaupunginhallitus, tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta on muuttanut esityslistalla olevaa ehdotustaan ennen kuin valtuusto on tehnyt päätöksen asiasta, pohjaehdotus on muutettu ehdotus. Jos ehdotus on peruutettu, asia on poistettava esityslistalta.

(Kaksikieliset kunnat lisäksi:

Asioiden käsittelyä johdetaan sekä suomeksi että ruotsiksi.)

Perustelut: Pykälässä määrätään siitä, mikä ehdotus on valtuustossa käsittelyn pohjana eli ns. pohjaehdotuksena. Yleensä pohjaehdotuksena on kaupunginhallituksen ehdotus. Kaupunginhallituksen on KuntaL 53 §:n mukaisesti valmistettava valtuustossa käsiteltävät asiat lukuun ottamatta asioita, jotka koskevat valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä taikka jotka 71 §:ssä tarkoitettu tarkastuslautakunta on valmistellut.

KuntaL 22 §:n mukaan valtuuston on asetettava keskuudestaan tilapäinen valiokunta valmistelemaan 21 §:ssä tarkoitettua luottamushenkilön erottamista koskevaa sekä 25 §:ssä tarkoitettua kaupunginjohtajan irtisanomista tai muihin tehtäviin siirtämistä koskevaa asiaa. Valiokunta voidaan asettaa myös lausunnon antamista ja hallinnon tarkastamista varten.

Tarkastuslautakunta valmistelee kaupunginhallituksen sijasta tilintarkastusta koskevat asiat valtuustolle. Sen sijaan tilapäisen valiokunnan valmistelu on rinnakkaista kaupunginhallituksen valmistelun kanssa. Jos tilapäinen valiokunta on valmistellut asiaa, työjärjestysmääräyksen mukaan pohjaehdotuksena on sen ehdotus.

17 §

Puheenvuorot

Kun asia on esitelty, siitä on varattava tilaisuus keskustella.

Puheenvuoro on pyydettyävä selvästi havaittavalla tavalla tai toimittamalla puheenjohtajalle kirjallinen puheenvuoropyyntö.

Puheenvuorot annetaan pyydettyssä järjestyksessä. Tästä järjestyksestä poiketen puheenjohtaja voi antaa:

- 1) asian käsittelyn alussa ryhmäpuheenvuoron kunkin valtuustoryhmän edustajalle ryhmien suuruuden mukaisessa järjestyksessä;
- 2) puheenvuoron kaupunginhallituksen puheenjohtajalle, kaupunginjohtajalle sekä tarkastuslautakunnan ja tilapäisen valiokunnan puheenjohtajalle, jos käsitellään asianomaisten toimielinten valmistelemissä asioita; sekä
- 3) repliikki- ja kannatuspuheenvuoron

Asian käsittelyjärjestystä koskeva työjärjestyspuheenvuoro on annettava ennen muita.

Ryhmäpuheenvuoro saa kestää 10 minuuttia ja muu puheenvuoro 5 minuuttia, jollei valtuusto toisin päättä.

Perustelut: Asian esittelyn jälkeen siitä on aina varattava tilaisuus keskustella. Yleensä puheenvuorot on annettava pyydettyssä järjestyksessä. Pykälän 3 momentissa määrätään, milloin pyydetystä järjestyksestä voidaan poiketa. Poikkeukset koskevat ryhmäpuheenvuoroja, puheenvuoroja hallituksen puheenjohtajalle, kaupunginjohtajalle sekä tarkastuslautakunnan ja tilapäisen valiokunnan puheenjohtajalle, jos käsitellään asianomaisten toimielinten valmistelemissä asioita, repliikki- ja kannatuspuheenvuoroja eli lyhyttä edelliseen puheenvuoroon liittyvää huomautusta sekä kannatuspuheenvuoroa. Edellä mainitut poikkeukset ovat puheenjohtajan harkinnassa. Sen sijaan asian käsittelyjärjestystä koskeva työjärjestyspuheenvuoro puheenjohtajan on annettava ennen muita puheenvuoroja, Tarpeen mukaan 2 kohdassa voidaan mainita muitakin henkilöitä, esim. apulaiskaupunginjohtaja. Keskustelu-oikeus on siinä mielessä rajoittamaton, ettei pyydettyjä puheenvuoroja voida evätä. Sen sijaan työjärjestysmallissa esitetään harkittavaksi puheenvuoron pituuden rajoittamista.

18 §

Puheenvuorojen käyttäminen

Puheenvuoron saaneen on puhuttava paikaltaan tai puhujankorokkeelta.

Puhujan on pystyttävä käsiteltävänä olevassa asiassa. Jos hän siitä poikkeaa, puheenjohtajan on kehotettava häntä palaamaan asiaan. Jos puhuja ei noudata huomautusta, puheenjohtajan on kiellettävä häntä jatkamasta puhettaan.

32.2 §. *Kunnan luottamushenkilöt*

Luottamushenkilön tulee edistää kunnan ja sen asukkaiden parasta sekä toimia luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla. Luottamushenkilön tai henkilön, joka on ehdolla muuhun luottamustoimeen kuin valtuutetuksi, on valtuuston tai asianomaisen toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa tai esteellisyytensä arvioinnissa.

19 §

Pöydällepanoehdotus

Jos keskustelun kuluessa tehdään kannatettu ehdotus asian pöydällepanosta tai jokin muu ehdotus jonka hyväksyminen keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, seuraavien puhujien on puheenjohtajan kehotuksesta rajoitettava puheenvuoronsa koskemaan vain tätä ehdotusta ja siitä on tehtävä päätös ennen kuin keskustelua itse asiassa jatketaan. Jos ehdotus hyväksytään, puheenjohtaja keskeyttää asian käsittelyn; jos se hylätään, jatkuu käsittely.

Asia, joka esitetään ensimmäisen kerran valtuustolle eikä esityslistaa ole toimitettu kokouskutsun yhteydessä, pannaan pöydälle seuraavaan kokoukseen, jos vähintään neljäsosa läsnä olevista valtuutetuista sitä pyytää. Muussa tapauksessa asian pöydällepanosta päätetään äänen enemmistöllä.

20 §

Ehdotukset

Keskustelun kuluessa tehty ehdotus on annettava kirjallisena, jos puheenjohtaja niin vaatii.

Kun kaikki puheenvuorot on käytetty, puheenjohtaja julistaa keskustelun päättyneeksi. Tämän jälkeen hänen on esitettävä valtuuston hyväksyttäväksi selostus keskustelun kuluessa tehdyistä ehdotuksista.

Ehdotus, jota ei ole kannatettu tai joka on tehty vaihtoehtoisena taikka ehdotusta, joka menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei oteta äänestettäväksi. Pohjaehdotus ja ryhmäpuheenvuorossa tehty ehdotus otetaan kuitenkin äänestettäväksi, vaikka niitä ei olisi kannatettu.

Jollei ole muita äänestykseen otettavia ehdotuksia kuin pohjaehdotus, puheenjohtajan on julistettava se valtuuston päätökseksi.

21 §

Äänestystapa

Äänestys on toimitettava avoimesti. Jos äänestys on toimitettu muulla tavalla kuin nimenhuudolla tai äänestyskoneella, äänestys on vaadittaessa tai puheenjohtajan katsoessa sen selvyuden vuoksi tarpeelliseksi toimitettava uudelleen nimenhuudolla tai äänestyskoneella.

22 §

Äänestysjärjestys

Jos ehdotuksista on äänestettävä, puheenjohtaja esittää valtuuston hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen, jota laadittaessa on otettava huomioon, että:

- 1) ensiksi asetetaan äänestettäväksi pohjaehdotuksesta kaksi eniten poikkeavaa ehdotusta. Niistä voittanut asetetaan jäljelle olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta vastaan, ja näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan;
- 2) jos asia koskee määrärahan myöntämistä, asetetaan ensiksi äänestettäväksi määrältään suurimman ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen ja näin jatketaan ehdotusten suuruuden mukaisessa järjestyksessä, kunnes jokin ehdotus hyväksytään, minkä jälkeen pienimmistä ehdotuksista ei enää äänestetä; sekä
- 3) jos ehdotus on sellainen, että sen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, on sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä äänestettävä erikseen.

Jos päätöksen tekemiseen vaaditaan lain mukaan määräenemmistön kannatus, puheenjohtajan on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

Perustelut: Äänestysjärjestystä koskeva määräys on laadittu aiempien periaatteiden mukaisesti. Määräyksen sisältöä on kuitenkin voitu yksinkertaistaa sen vuoksi, ettei taloutta koskevia päätöksiä enää tehdä määräenemmistöllä.

59 §. *Äänestys*

Jos toimitellaan asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtaja toteaa päätöksen. Muussa tapauksessa puheenjohtaja toteaa ehdotukset, joita ei kannatuksen puuttuessa oteta äänestettäväksi, ja ehdotukset, joita äänestetään.

Puheenjohtaja saattaa toimitelimen hyväksyttäväksi äänestystavan ja, jos äänestyksiä on toimitettava useampia, äänestysjärjestyksen sekä tekee äänestysesityksen siten, että vastaus ”jaa” tai ”ei” ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Äänestys toimitetaan avoimesti. Päätökseksi tulee ehdotus, joka on saanut eniten ääniä, tai äänen mennessä tasan ehdotus, jota puheenjohtaja on äänestänyt.

25.3 §. *Kaupunginjohtajan irtisanominen tai siirtäminen muihin tehtäviin*
Edellä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemiseen vaaditaan, että sitä kannattaa kaksi kolmasosaa kaikista valtuutetuista. Päätös voidaan panna heti täytäntöön. Samalla kaupunginjohtaja voidaan vapauttaa tehtäviensä hoidosta.

23 §

Toivomusponsi

Tehtyään käsiteltävänä olevassa asiassa päätöksen valtuusto voi hyväksyä kaupunginhallitukselle osoitettavan toivomusponnen, jonka tulee liittyä käsiteltävänä olevaan asiaan ja joka ei saa olla ristiriidassa valtuuston päätöksen kanssa eikä muuttaa tai laajentaa sitä.

Perustelut: Valtuusto voi päätöksen tehtyä hyväksyä kaupunginhallitukselle osoitettavan toivomusponnen, jolla ohjataan valtuuston tekemien päätösten täytäntöönpanoa tai esitetään kaupunginhallitukselle pyyntö selvittää ja ehkä valmistella ponnessa tarkoitettu asia valtuuston päätettäväksi. Periaatteessa hyväksytyt ponnet sitovat kaupunginhallitusta samalla tavoin kuin muutkin valtuuston päätökset, mutta käytännössä niiden sitovuus ja velvoittavuus kuitenkin mielletään usein toivomukseksi, minkä vuoksi ponna kutsutaan yleisesti toivomusponneksi. Ponsi ei saa olla ristiriidassa valtuuston päätöksen kanssa eikä muuttaa tai laajentaa sitä.

4 luku

Vaalit

24 §

Yleiset määräykset

Milloin vaali toimitetaan suljetuin lipuin, äänestyslipun on oltava kokoontaitettu niin, ettei sen sisältö ole näkyvissä. Äänestyslipussa ei saa olla asiattomia merkintöjä.

Äänestysliput annetaan valtuuston puheenjohtajalle nimenhuudon määräämässä järjestyksessä.

Ääniä voidaan antaa jokaiselle vaalissa kysymykseen tulevalle ehdokkaalle, vaikkei häntä olisi keskustelussa ehdotettu tai kannatettu.

Perustelut: Vaaleja koskevat määräykset vastaavat aiempien työjärjestysmallien määräyksiä. Määräykset koskevat lähinnä suhteellisen vaalin toimittamista valtuustossa.

60 §. *Vaali*

Vaalissa tulevat valituksi se tai ne, jotka ovat saaneet eniten ääniä.

Luottamushenkilöiden vaali toimitetaan suhteellisena, jos sitä vaatii läsnä olevista toimielimen jäsenistä vähintään määrä, joka saadaan jakamalla läsnä olevien lukumäärä valittavien lukumäärällä lisättynä yhdellä. Jos osamääräksi tulee murtoluku, se korotetaan lähinnä ylempään kokonaislukuun.

Varajäsenet valitaan samassa vaalissa kuin varsinaiset jäsenet. Jos varajäsenet ovat henkilökohtaisia, ehdokkaat on hyväksyttävä ennen vaalia ja ehdokkaana tulee olla sekä varsinainen jäsen että tämän varajäsen. Jos varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia, valituiksi tulevat varsinaisiksi jäseniksi valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä tai korkeimmat vertausluvut saaneet ehdokkaat.

Suhteellista vaalia toimitettaessa on noudatettava soveltuvin osin, mitä kunnallisvaaleista säädetään. Lisäksi valtuusto voi antaa määräyksiä vaalin toimittamisesta. Suhteellinen vaali ja vaadittaessa myös enemmistövaali on toimitettava suljetuin lipuin. Äänten mennessä tasan ratkaisee arpa.

25 §

Vaalitoimituksen avustajat

Toimitettaessa enemmistövaali suljetuin lipuin, kokouksen pöytäkirjantarkastajat toimivat samalla ääntenlaskijoina ja avustavat muutenkin vaalitoimituksessa, jollei valtuusto toisin päättä.

Suhteellinen vaali

26 §

Valtuuston vaalilautakunta

Valtuusto valitsee toimikaudekseen suhteellisten vaalien toimittamista varten vaalilautakunnan. Lautakunnassa on 3 jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Valtuusto valitsee jäseniksi valituista lautakunnan puheenjohtajan ja yhden varapuheenjohtajan.

Lautakunnan sihteerinä toimii valtuuston pöytäkirjanpitäjä, jollei valtuusto toisin päättä.

27 §

Ehdokaslistojen jättäminen ja vaalitoimituksen nimenhuuto

Valtuusto määrää ajankohdan, milloin ehdokaslistat on viimeistään annettava valtuuston puheenjohtajalle sekä milloin vaalitoimituksen nimenhuuto aloitetaan.

28 §

Ehdokaslistojen laatiminen

Ehdokaslistassa saa olla enintään niin monen ehdokkaan nimi kuin vaalissa on valittavia jäseniä ja varajäseniä.

Ehdokaslistan otsikossa on mainittava, missä vaalissa sitä käytetään. Ehdokaslista on vähintään kahden valtuutetun allekirjoitettava. Ensimmäinen allekirjoittaja toimii listan asiamiehenä, antaa sen valtuuston puheenjohtajalle ja on oikeutettu tekemään siihen 28 §:ssä tarkoitetut oikaisut.

29 §

Ehdokaslistojen tarkastus ja oikaiseminen

Kun ehdokaslistojen antamisen määräaika on päättynyt, valtuuston puheenjohtaja antaa ehdokaslistat vaalilautakunnalle, joka tarkastaa, ovatko ne asianmukaisesti laaditut. Jos listassa on virheellisyys, annetaan asiamiehelle tilaisuus sen korjaamiseen vaalilautakunnan asettamassa määräajassa.

Jos sama henkilö on asiamiehen toimittaman ehdokaslistan korjaamisen jälkeenkin ehdokkaana kahdella tai useammalla listalla, vaalilautakunnan on, mikäli mahdollista, tiedusteltava ehdokkaalta, mille listalle hänen nimensä jätetään.

30 §

Ehdokaslistojen yhdistelmä

Sitten kun edellä 28 §:ssä mainittuja oikaisuja varten varattu määräaika on päättynyt, vaalilautakunta laatii hyväksytyistä ehdokaslistoista yhdistelmän, johon jokaiselle ehdokaslistalle merkitään järjestysnumero.

Ehdokaslistojen yhdistelmä on pantava ennen vaalitoimituksen nimenhuudon alkamista valtuuston istuntohuoneeseen nähtäväksi ja valtuustolle julkiluettava.

31 §

Vaalitoimitus

Kunkin valtuutetun on nimenhuudon määräämässä järjestyksessä annettava valtuuston puheenjohtajalle äänestyslippu, johon hän on merkinnyt äänestämänsä ehdokaslistan numeron.

32 §

Vaalin tuloksen toteaminen ja äänestyslippujen säilyttäminen

Nimenhuudon päätyttyä valtuuston puheenjohtaja antaa äänestysliput vaalilautakunnalle, joka tutkii niiden pätevyyden sekä laskee ja toteaa vaalin tuloksen noudattaen soveltuvin osin, mitä kunnallisvaaleista säädetään.

Vaalilautakunta antaa vaalin tuloksesta kirjallisen ilmoituksen valtuuston puheenjohtajalle, joka ilmoittaa vaalin tuloksen valtuustolle.

Vaalissa annetut äänestysliput on säilytettävä, kunnes päätös vaalissa, jossa niitä on käytetty, on saanut lainvoiman. Sama koskee arvonnassa käytettyjä lippuja. Jos vaali on toimitettu suljetuin lipuin, ne on säilytettävä suljetussa päällyksessä.

5 luku**Pöytäkirja**

33 §

Pöytäkirja

Valtuuston pöytäkirjasta noudatetaan soveltuvin osin, mitä pöytäkirjasta hallintosäännössä määrätään.

61 §. *Eriävä mielipide*

Päätöksentekoon osallistuneella, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan, sekä asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista esitetyt kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan. Esitykset on toimitettava kirjallisena viimeistään neljäntenä päivänä kokouksesta kokouspäivä mukaan lukien klo 16.00 mennessä kaupungintalolle.

Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä. Esittelijä on vastuussa hänen esittelystään tehdystä päätöksestä, jollei hän ole ilmoittanut eriävää mielipidettä.

62 §. *Pöytäkirja*

Toimielimen kokouksesta pidetään pöytäkirjaa.

Luottamushenkilön ja viranhaltijan päätöksistä pidetään pöytäkirjaa, jollei se päätöksen luonteen johdosta ole tarpeetonta.

63 §. Pöytäkirjan pitäminen nähtävänä

Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakunnan pöytäkirja siihen liittyvine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen yleisesti nähtävänä siten kuin siitä on ennakolta ilmoitettu. Muun viranomaisen pöytäkirja pidetään vastaavasti yleisesti nähtävänä, jos asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi.

34 §

Pöytäkirjan tarkastus

Valtuuston pöytäkirjan tarkastaa kaksi kullakin kerralla tähän tehtävään valittua valtuutettua, jollei valtuusto jonkin asian kohdalla toisin päättä.